

עדות

הזיוף המושלם

"לא יבוא ממור בקהל ה', פסקה ה' תורה, ומשום כך לא מרשים לקראים, הנחשבים לממזרים, להתחתן על-פי דת ישראל. ילדיהם גם הם ממזרים וגם להם אסור להתחתן, וחורו חלילה.

קראים מצליחים ללדת ילדים גם ללא תעודת-נישואין רשמית. מה שאינם מצליחים לקבל לעדיה — היא דירה ממשרד-השיכון.

כמוס לישע רצה לקבל דירה ממשרד-השיכון — אחרי שיתחתן עם חברתו, ורדה רצון, שהיא קראית כמוהו. בחברת עמדה הסבירו לשנים שהם זכאים לדירה בשיכון זוגות צעירים — אם יציגו רישום ברבנות או תעודת-נישואין. ורדה וכמוס ידעו ששום קראי אינו יכול לקבל ברבנות אישור נישואין.

מאוחר להתחרט. הלך כמוס עם אביו אל רבם הראשי של הקראים, עמנואל מסעודה. הוא הסכים, אחרי בקשות רבות, להכין עבורם תעודת-נישואין, על טופס רשמי של מדינת-ישראל, שיכלול את שם כמוס וחברתו, ואת תמונותיהם. התעודה נשלחה להם כבואר, וזו המאורסים הציג אותה בעמדת — ונרשם לשיכון.

אחרי כמה שבועות התקוטט כמוס עם ורדה, והודיע לה שהוא מתחרט, ואינו רוצה לשאת אותה. קרובי-המשפחה הסבו את תשומת-לבו שמאוחר להתחרט. הוא בעצם כבר בעל של ורדה, וקיימת תעודת-נישואין על שם.

שני הצעירים מחו, הכחישו את העובדה שנישאו אי-פעם.

אין חוקים לממזרים. קראי צעיר, שדאג לכך שיהיה סדר בין בניה-העדה, הודרך לשגר את התעודה הפיקטיבית למב-קרה-מדינה. אחרי חקירה קצרה הועמדו לדין הרב מסעודה, כמוס לישע ואביו. הרב הורה מיד בזיוף — בשיתוף עם השניים.

באותו רגע קם פרקליטם של השניים, עורך-הדין שלמה כהן-ציון, טען שהתעודה אינה זיוף: על פי החוק המנדטורי נקב עם טכני-הנישואין ודיני-האישות של ה' צדדים, כאמור בחוקי עדתם. אך ברשימת העדות של הממוקקים בישראל לא קיימת עדה קראית.

לכן, תעודת-הנישואין המזוייפת אינה על פי חוק אחת העדות, וגם אינה תעודת נישואין על פי דת-ישראל — שבועיה ה' קראים הם סתם ממזרים. פרקליט הקראים העלה את האפשרות, שזוהי תעודת נישואין קראית.

השופט קיבל את הטענה: "לא ידוע לבית המשפט באיזה אופן נערכים הנישואין לפי דת הקראית. בהעדר עדות סותרת, אין אני

נאשם שטרן, "אוי לאותה בושה"

נאשם ישעיהו גוטפריד

אם אין זכות להיקבר —

אך המשפט לא היה סיבה למרירותו. הוא היה רק תוצאה.

"אני לא יהודי." גוטפריד התייצב לראשונה בלישכת הגיוס באביב 1961, יחד עם כל בני גילו ברעננה. יחד איתם עבר גם את הבדיקות בוועדה הרפואית, פנה משם למפקד הלישכה וביקש ראיין איש. "לפי חוקי המדינה אני לא יהודי", הצהיר בפניו בהתרגשות, "אמי לא יהודיה."

הוא הסביר שזוהי הסיבה לסירובו לשרת בצה"ל. אין לי בארץ זכויות שחתי, ואין לי גם חובות.

הוסיף אחיו: "אין יקברו אותנו, אם נמות? באיזה בית-קברות?"

האחראי על לשכת הגיוס נדהם לשמע ההכרזה גלויית-הלב מפי הצעיר הנרגש, אך הבחין שבתעודת-הזהות של אריה רשום כי הוא יהודי. גם בבדיקה הרפואית נתגלה שהוא נימול כמו כל יהודי. אך תחילת ה' סיפור נעוצה בעבר.

יהודים טובים. הנערה הרוסיה, פא' שה, הכירה את יעקב, הצעיר היהודי יליד פולין, בשנה האחרונה של מלחמת העולם השנייה. הוא שירת בצבא האדום, והגיע עם יחידתו לסיביר, לעיר מולדתה של פאשה. חודשיים לאחר מכן הם התחתנו. "לא היה איכפת לי שהוא יהודי, ולא חשבתי שזה יעורר פעם בעיות", סיפרה השבוע.

לאחר שנתיים הגיע הזוג לגרמניה המז' רבית, כתחנת ביניים בדרך לישראל. שם הסבירו ליעקב שכדי לעלות ארצה, עליו למול את שני בניה. פאשה הסכימה, ומאוחר יותר אף נרשמה כשאלוני הסוכנות היהודיה לכל דבר.

"החלטתי לחנך את הילדים כך שהיו יהודים וטובים", סיפרה. "לא הייתי דתית אף פעם, אבל שמרתי על החגים. בחג הביכורים הלבשתי אותם בגדים לבנים והכניתי סלים עם פירות וירוק. כפורים היו לבני הבגדים היפים ביותר ברעננה. בחנוכה דלקה אצלנו חנוכיה. אך פתאום ראיתי שכל עולמנו נהרס."

הפגז שהרס את עולמה של פאשה נורה על-ידי החוגים הדתיים בעיר, שלחמו במשפחות המעורבות. חברה-קדישא סירבה לקבור ילד שאביו יהודי ואמו אינה יהודיה.

הבחורות לא רצו. יחסי הילדים עם חבריהם שובשו, ושכניה של משפחת גוט' פריד החלו להתרחק ממנה.

"איש לא קרא לנו גויים בפנים, אך פחדנו", סיפרה פאשה. "הבן הצעיר הלך עם נערה אחת, אך באחר הימים נפסקה לפתע ידיו. הוריה לא הסכימו שהיא תסתובב איתו סתם, ולחחונה הם לא יכלו להגיע. אף רב לא היה עורך להם נישואין. אריה וישעיהו החלו להתסגר בערבים ב' בית, וכשהגיע מועד גיוסם לצבא, הכריזו על סירובם.

בלישכת הגיוס התייחסו תחילה לעמדתו של אריה בהבנה. ביקשו ממנו רק להביא את ההוכחות המאמתות את טענותיו. והוכיח את אלה היו מצויות בבית-המועצות, ב' משרדי הרישום הסובייטיים.

לפני חודשיים התייצבו שני האחים ב' לישכת הגיוס, עם ההוכחות הנדרשות, ושם חיכתה להם הפתעה. נודע להם, כי הוגש נגדם משפט על סירוב לשרת בצבא. בישיבה הראשונה של בית-המשפט ביקש פרקליטם של הנאשמים, עורך-הדין יוסף בן-מגשה, לדחות את המשפט, כדי לאפשר לו להגיש בקשה לעיכוב הפעולות המשפטיות. בהת' חשב עם הניסיונות המיוחדות של המייקרה.

המשפט נדחה עד ליום השני האחרון. השבוע התברר לפרקליט הנאשמים, כי בקשתו לא הספיקה עדיין להגיע ממטה ה'

נאשם אריה גוטפריד

— אין חובה למות!

משטרה אל משרדו של היועץ המשפטי של הממשלה.

אריה וישעיהו גוטפריד, המופלים לרעה בגלל חוקי הדת המיושנים, יחויבו כנראה לשרת בצבא, בהתאם לחוקה של מדינת ישראל.

אמנות

תיאטרון

סקס והנערה היהודיה

אסתר המלכה (מאת נתן אלתרמן, מוסיקה אלכסנדר ארגוב, תפאורה ותלבושות דויד שריר, בימוי גרשון פלוטקי, בתיאטרון הקאמרי) היא עוד נערה יתומה, / גדולת-יעינים וארוכת-צמה, / לא דוחה, לא נוחה, סתם לאה וחיתרת, / לא יפה במיוחד, אבל לא מכוערת, / טיפוס שאולי לא נעים להפקיר, / אבל קל לנחש שתהיה פרח-קיר. / מאד במיקרה היא מובאת לארמון / בתולה הרויה, אכולת-שיממון / ואם לא נישחתם לבד את הסופי, היא / נבחרת מאד במיקרה מלכת-יופי. / וזה רק חלקיק מאותה עלילה, / שזכרנו לטוב מסיפור המגילה, / כי מי שהיה משררי החצר, / סיבך כאן הרבה ושכח לקצור)

בשאר אשמים כל אותם ממונים, / (המומחים שקורא המשורר ידעונים), / הם ניסו להפוך את אסתר לגבירה / בלב לא שלם עם תוצאות הבחירה. / ומשום שתקפה את כולם חרדה, / ערכו לה הרבה הפגנות אהדה. / הם הקציבו לה הון וגם עצו עצות, / אנסו גם אותה לעשות מדי צלות, / יצאו לקראתה בתופים וקולות, / בטאנגו, מזורקה ועוד מחולות, / ושרו לה בליל של שירים להלל / בנוסח קורט וייל וארגוב וראחל. / אבל, כמו שידוע קיורא הדברים, / גם בעיר היונה לא כל יום פורים.

מול ושתי זורש, מלכות האופנה / אסתר היא, סוף-סוף, מציאה די קטנה, / להן יש מחשוף, אבל היא ענוה / (אצלן אין בכלל שום איסור על ערוה) / ויש להן, וחקא, הרבה להגיד, / כמעט לא נשאר לקטנה שום תפקיד. / נותרה המלכה ירוקה-צהבהבת / בתולה לא-בתולה שאינה מאו' הבת / נותרה באופן מאד פרמננטי, / מחור השרביט (מה, גם הוא אימפוטנטי?) / טובעת ביס תפאורות ובגדים / ואורה ושמחה לא היו ליהודים. / אוילי עד היום היא הוגה שם בעצב, / בעם שהפך להיות מגשכסף, / בעיר שהפכה את שמחת הפורים, / ללעג ולרש ולשמחת עשירים.

מוסר ההשכל הוא אוילי מצער / אבל יין מובחר רצוי לא לנער. / כמו כל מחזמר ראוי לשמו / כבדו אך ורק מחקר, רו, במקומו. / פורים-שפיל, רבותי, הוא מין יין ישן, / שידעו לייצר רק מומחים בשושן.